

Katecheza XX - Naczynia liturgiczne

Wśród przedmiotów wymaganych do sprawowania Mszy świętej specjalnym szacunkiem należy otaczać naczynia liturgiczne. Służą one do przechowywania Najświętszego Sakramentu, hostii, komunikantów, wody oraz wina. Są też niezbędne do wykonywania czynności związanych z odprawianiem Mszy. Należą do nich między innymi:

- kielich
- patena
- ampułki
- lawaterz (lavabo)
- cyboryum (puszka)
- vasculum
- monstrancja
- melchizedek
- kustodia
- patena komunijna
- trybularz (kadzielnica)
- navikulum (łódka)

Kielich należy do przedmiotów koniecznych do sprawowania Mszy św., które powinny być otaczane szczególnym szacunkiem, gdyż w nim po konsekracji znajduje się Krew Pańska (zob. Katecheza XIV - Kielich mszalny).

Patena jest naczyniem, na którym podczas Mszy św. umieszcza się hostię do konsekracji a następnie łamie się Chleb Eucharystyczny (zob. Katecheza XIII - Patena mszalna).

Kielich wraz z pateną należą do najgodniejszych naczyń liturgicznych, w nich bowiem spoczywają postacie eucharystyczne.

Ampułki to dwa naczynia wykonane ze szkła lub innego materiału, zawierające wino i wodę (zob. Katecheza XVI - Wino i woda), którymi zostanie napełniony kielich. Ampułki stawia się na szklanej lub metalowej tacy, która również może służyć do rytualnego obmywania rąk. Ampułka z wodą służy też do oczyszczenia (puryfikacji) kielicha po Komunii.

Lawaterz jest naczyniem używanym do obmycia rąk podczas Eucharystii. Składa się on z dwóch części: naczynia na wodę (w kształcie dzbanka) i tacy (misy), na którą spływa woda z dzbanka. Niestety jest dość rzadko używany w liturgii. Jego funkcję często pełni ampłka z wodą.

Cyborium (w języku łac. - *puchar*) zwane jest potocznie puszką. Służy ono do przechowywania konsekrowanych małych hostii poza Mszą świętą w tabernakulum. Ma ono formę kielicha zamykanego wieczkiem. Powinno być wykonane z kosztownego i szlachetnego materiału: złota lub srebra. Na cyborium nakłada się sukienkę zwaną welonem, jako znak czci dla Najświętszego Sakramentu.

Vasculum to stojące blisko tabernakulum wypełnione wodą naczynie, w którym kapłan dokonuje tzw. ablucji (obmycia) palców po zakończeniu rozdzielania Komunii świętej. Ma ono kształt małej puszeki zamykanej wieczkiem,

zwieńczonym krzyżem.

Monstrancja (z języka łac. – monstrare, czyli ukazywać) jest naczyniem liturgicznym służącym do wystawiania Najświętszego Sakramentu w celu adorowania Go i noszenia w procesji eucharystycznej.

W Kościele pojawiła się dopiero w XIV wieku wraz z rozwojem kultu Eucharystii. Hostię w monstrancji umieszcza się przy pomocy specjalnego uchwyty w kształcie półksiężyca o nazwie **melchizedek**. Przed umieszczeniem w monstrancji, hostia jest przechowywana w tabernakulum, w naczyniu zwanym **kustodia**. Monstrancja składa się: z podstawy, nóżki w kształcie małej kolumny i części głównej, w której za szkłem umieszcza się Hostię. Jej szczyt wieńczy krzyż. Wykonywana jest ona ze szlachetnego materiału, zdobiona drogocennymi kamieniami i perłami, wizerunkami adorujących aniołów lub świętych oraz dekoratywnym roślinnym.

Pateną komunijną nazywa się tackę z uchwytem, którą ministrant trzyma podczas udzielania Komunii św. Chroni ona przed upadkiem na ziemię Ciała Pańskiego i Jego cząstek (partykuł).

Trybularz (kadzielnica) to naczynie umocowane na jednym lub trzech łańcuszkach z zamykającą je pokrywą służące do wykonywania okadzenia podczas liturgii. Wewnątrz niego znajduje się metalowy koszyczek wypełniony rozżarzonymi węgielkami, na które kapłan sypie kadzidło, mieszaninę żywicy i wonnych ziół. Trybularz używany jest do okadzeń: Najświętszego Sakramentu, celebransa, wiernych, ołtarza, darów ofiarnych, krzyża, ewangeliarza, paschału, relikwii świętych. Inną nazwą trybularza jest kadzielnica.

Navikulum (łódka) jest to naczynie z łyżeczką, w którym przechowuje się kadzidło używane do spalania podczas okadzeń. Nazwa naczynia pochodzi od jego kształtu, przypominającego łódkę. Okadzenie wyraża naszą cześć i hołd dla Boga.

Wodę święconą przechowuje się w osobnym głębokim naczyniu mającym zwykle kształt **kociołka** (zob. Katecheza XVII - Woda święcona...). Kapłan pokrapia wiernych wodą święconą, używając metalowego kropidła lub wykonanego ze słomy ryżowej.

Ze względu na swoją funkcję i przeznaczenie **naczynia liturgiczne** należy otaczać szczególną troską. Na mocy decyzji Konferencji Episkopatu Polski, zaaprobowanej przez Stolicę Apostolską, naczynia liturgiczne należy wykonywać ze szlachetnego materiału. Powinny to być materiały niełamliwe i nie ulegające zbyt łatwo zniszczeniu.